

СЕН ЦЕНТА РІК XXXII Ч. 194 Джерси Сіті, Н. Дж., середа 20. серпня, 1924. VOL. XXXII, No. 194 Jersey City, N. J., Wednesday, August 20, 1924. THREE CENTS

Кандидатська промова демократичного кандидата на заступника президента Ч. В. Браєна.

ЛІНКОЛН, Небраска, 18. серпня. Сьогодні сенатор Пет Геррисон, із Миссиссіпі, поїде туди офіційним губернатором Небраски Чарльз В. Браєна про іменованні його демократичним кандидатом на заступника президента З'юдених Держав.

Із сїєї нагоди губернатор Браєн виступив до многолюдного зібрання, що коли демократична партія поїде туди при сїх виборах, то дати не про побудову фермерів і робітників та з'юдених розв'язати корисно для народу всі трудні питання теперішнього часу.

Він сказав, що платформа демократичної партії доволі широка, сильна і поступова, щоб могла здобути підперте широкого загалу.

Далі заявив, він, що він у повній згоді з демократичним кандидатом на президента Джаманом В. Дейвісом, та що оба приєднуються строго демократичній платформі.

Описав привілля іменем демократичної партії планете фермерів і робітників, і зазначив, що він вірить, що фермери і робітники одностайно підтримають демократичного кандидата, а не будуть розбивати своїх сил на кілька кандидатів, бо так лише допомогли б републиканській реалізації до побіди.

Обжалював републиканців, що вони сприйняли неспокій в цілому країні, що теорія негритів раби і комісії; що задержували басові податки і великі видатки на правительстві; що спричинили неволю фермерів.

Демократ, сказав він, хотів прийти на поміч фермерам обнявши цілий на перевозочних зв'язках і в водах, через продукцію дешевих назівів і законодавство для зруту продуктів кооперації.

У справі воєн Браєн заявив, що демократи будуть старатися довести до асїсного розоруження через міжнародне порозуміння і міжнародне загальне голосування у сїй справі. Вкінці осудив теж "мобілізаційні демонстрації".

ПЕТ ГЕРРИСОН ДО ВИБОРІВ.

ЛІНКОЛН, Небраска, 18. серпня. — Сенатор з Миссиссіпі, Пет Геррисон, передаючи імени Ч. В. Браєнові номінацію на демократичного заступника президента, апелював до виборців демократичних, а також независимих і поступових, щоб голосували на демократичних кандидатах, бо демократична адміністрація "буде правити чесно, охороняти права мас, та розв'язати корисно для них економічні питання дня".

НАДІ ДЕМОКРАТІВ НА СМІТА.

НЮ ЙОРК, Н. Я., 18. серпня. — Демократичні лідери намагаються з усіх сил на Алфреда Е. Смита, який втретє кандидував на губернаторську стейту Нью Йорк. Вони заперечують його, що він не тільки забуде перебувати більшість голосів, але притому так розбіє републиканців в стейті Нью Йорк, що тут і при президентських виборах поб'яжать демократи і Дейвіс дістане всіх електорів. Без Смита, кажуть вони, тяжко буде в стейті перемогти републиканців, а знову як Смит буде кандидатом, то републиканці навіть не мати-муть вважати ставити знайти кандидата.

ДОС БУДЕ ГОВОРИТИ.

ШІКАГО, Іл., 18. серпня. — Завтра виступить в Євентуал, Іл., Чарльз Дж. Дос своєю кандидатською промовою яко републиканський кандидат на заступника президента.

ЛА ФОЛЛЕТ І КУЛІДЖ.

ВАШІНГТОН, Д. К., 18. серпня. — Демократичні провідники з Заходу повідомляють, що прогресивний кандидат Ла Фоллет вдереться в републиканській радї і розбіє їх з тих сторонах.

ЯК ЗДОБУТИ ГОЛОСИ РОБІТНИКІВ?

ВАШІНГТОН, Д. К., 18. серпня. — Републіканські лідери журяться як здобути виборів нагород робітників, то знають. Американської Федерації Праці за Ла Фоллетом, а спеціально професор Дейвіс, який виступив на з'юденні з'юдених фермерів і робітників.

Дейвіс републиканській радї, щоб виконати в робітників, що висока тарифна на з'юденні зарплати була корисна для робітників, а не для великих промисловців нібито, ініціатива, як мотує великі промисловці, а не з'юденні великі промисловці.

СТАРИЙ ГОС БУДЕ В НАДІДНО.

ВАШІНГТОН, Д. К., 18. серпня. — Державний секретар Гус заявив, що він вірить, що Європа може старатися економічно на основі плану комісії Доса.

ЗАСТРОЯ МРИТІКІВ ВАС.

АТЛЕНТА, Джорджія, 18. серпня. — Тутешній баптистський священник В. Л. Гембрик сьогодні надіслав в церкву Куїлдука за його промовою до скляток, в якій він поручав їм шанувати природу, право і Бога.

Гембрик осудив Куїлдука, що Бог поставив нас на третьому місці. Каже, сказав він, поставив Бога на друге місце, а сїй як на третє.

Ся критика викликала протести застрої і вони йому се сказали. Наказано його відмовити Гембрику уступати в парохії.

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ В ЧИКАГІ.

Східна Агенція ширить смішні вісті, що ніби то частіна новозбудованого дому Польської Каси Опалюдності у Варшаві призначена на преміщення українського університету, який має бути відкритий уже з початком нового академічного року. Будинок цей є ніби-то, приосвоений уже до потреб вищої школи. Нічого тільки не доносить Східна Аг. ні про тих професорів, що вчити-муть в Касі Опалюдності, ні про студентів, а їх із рукава не витрєсеш.

НАШІ АРТИСТИ НА ЧУЖИНІ.

Орест Руснак, оперовий співак (тенор), родом з Дубиця на Буковині, відомий вже ширшою чеському громадянству, яке мало нагоду почути його на концертах в Празі та Відні, заангажований до німецької опери в Кенігсбергу на великих корисних умовах. Наш співак на східній чеській державній музичній академії в Празі в 1922 р. у професора Егона Фука був заангажований до опери у Братиславі, а описав в Оломоуці. Цього року виступав він кілька разів у Празі на запрошення Чехів на концерт українських концертів Літом, враз з відомою співачкою кітської опери П. Боронідовою для ряд концертів по більших містах Чехії, як Берно, Моравська Острава, Карлсбад, Подебради, Устєховиці, скрізь з великим успіхом. П. Руснак, який при кожній нагоді старатися поширити нашу рідну пісню на нуждині, здався собі і серед нашого Стрітенца своїми виступами по таборах велику симпатію. Своє теперішнє місце зарплатує успішним концерту в Карлсбаді, внаслідок чого директор німецької опери негак-но по концерті звернувся до нього в імени "Спілки німецьких опер у Берліні" з вище згадану пропозицією.

ПОЛІЦЯ УБИЙНИКОМ.

Дня 17. липня, 1924 р. записався в село Волицьких самбірського повіту в Галичині факт убийства Богу дна винного українського селянина польським поліцаєм. П. Олександр Антін Партика, літ 56, має синів Івана, який задіяв негуду не він ставиться до польського війська. Дня 23. липня с. р. арештував його постеруковий державної поліції в Волицьких Тричочко. По дозорі арештований втік поліцаєві, дариш, що той в білий день між хатами стріляв за ним. Розлучений поліцейський верну негуду до його батька бл. п. Антона Партика спитав, де син. Цей відповів спокійно: "Тах пішов з вами". Тоді поліцейський без найменшої причини арештував батька і хотів його, місцевого, поважного господаря, сказати, щоб відпровадити на постеруковий поліції і той самий місцевості. Бл. п. Антін Партика випрошував, щоб його не заковувати, озлоблений поліцейський відповів на сїй провіс багатом заду арештованого в околиці нірок, а описав ще в присутності людей довший час колиніми їм по грудях і жолудку з'явеного, який кричав з болю не людським голосом. Того самого дня о год. 5 поноч. бл. п. Антін Партика срод страхним мук сконан. Переведено суду кеткою тіла. До прокуратури в Самборі з'явлено карне дознесення, та поліцейський досі не арештований. В цілій околиці незвичайна обурення.

ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТЕР ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ.

Президент Польщі дня 27. м. м. призначив міністра закордонних справ Замойського і іменував новим міністром д-р Александар Скшчинський, делегата до Союзу Народів.

ТАЛАНОВИТА АВОКАТ.

Адвокатська палата у Львові суспендувала тутешнього адвоката Кернера на два місяці у виконанні його професії, за те, що він в одній процесі заступав одночасно обох прошеуючих клієнтів.

СМЕРТЬ ДИПЛОМАТА.

Англійський дипломат Бюкенон (Buchanan), бувший англійський амбасадор у Петербурзі, помер.

ЧОГО ЛЮДИ НЕ ЗБИРАЮТЬ.

На одній виставці у Білого роду можна було запримітити колекцію 4.000 меню (стіпські страв). Вона є власністю якогось тотелевого бухгалтеря із Сарєва. Збирач був вроджений колекціонером, бо має у своїй збірці "меню" китайського імператора, сербського короля, Наполеона III, царя Олександра III. (із його коронаційного бенкету) і ін. Уже перекривкою він зібрав бари варту 250.000-зол. корон.

ЗА ЕКОНОМІЧНУ ПІПНОМАЖУ НА УКРАЇНІ.

Кілька днів тому відбулася у Харківському Суді розправа проти інженера Калашникова римсько-Польської економічної контрольною і судовою Польщі. Головний обвинувачений інженер Гулак, бувший директор копанні влад жертвою доносів своєї власної жінки. Жінка заявила на розправі (де вона сиділа те два влад обвинувачених), що зробила донос на свого мужа в причині політичної натурі. Вони ринжилися обоє протидіями поглядами. Своєю власної політичних поглядів не виявляла. Гулак за суду засуджено на нуру смерті. Одинак засуду не виконано і замінено йому нуру смерті на довічне тюрем.

ВОЄНИ НА ЗАХІПІ УКРАЇНИ.

З Ужгороду подають вістку, що на одні з сіл напала громада 10—12 воєнів. Селянам ледви вдалося оборонитися перед ними. Воєни наробили великі шкоди в господарствах і пірвали чимало домашніх звірат. Причому побий воєнів зірвали у селі добувають у недостві лавові шкідлихотні дичини, якою вони годяться. Приготовляються м'ясові дови на воєви.

ПРОДАЮТЬ ХУДОБИ ПЕРЕЗ НЕПРОВОД.

У зв'язку з неперодом селяне масово випродають худобу і ціни на неї значно знизилися. Губерніяльний Комісаріят внутрішньої торгівлі у Харкові визнає недоцільним встановлення заборонюючих засобів та мінімальних цін на худобу. Всім організаціям пропонує проводити боротьбу зі зниженням ціни на худобу. Всім районом сільсько-господарським спілкам Харківщини доручено закуповувати худобу в селах та продавати її державним установам і кооперативам інших районів України. У зв'язку з випродажу худобу Укрвисхолоддя в Харкові дістає побільшення держкриєдиту.

ВУЛЬКАН НА АЗОВСЬКИМ МОРІ.

15. липня о год 4. дня на дні Азовського моря близько червоного проливу курти було довший час підземний гуркіт. Незабаром потім у віддалі ознової верстви від берега, проти голубицької станції, почав вибухати вулкан. Вибух тривав 40 минут. На місці вибуху постав острів.

МІНІСТЕР ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ.

Президент Польщі дня 27. м. м. призначив міністра закордонних справ Замойського і іменував новим міністром д-р Александар Скшчинський, делегата до Союзу Народів.

ТАЛАНОВИТА АВОКАТ.

Адвокатська палата у Львові суспендувала тутешнього адвоката Кернера на два місяці у виконанні його професії, за те, що він в одній процесі заступав одночасно обох прошеуючих клієнтів.

СМЕРТЬ ДИПЛОМАТА.

Англійський дипломат Бюкенон (Buchanan), бувший англійський амбасадор у Петербурзі, помер.

ЧОГО ЛЮДИ НЕ ЗБИРАЮТЬ.

На одній виставці у Білого роду можна було запримітити колекцію 4.000 меню (стіпські страв). Вона є власністю якогось тотелевого бухгалтеря із Сарєва. Збирач був вроджений колекціонером, бо має у своїй збірці "меню" китайського імператора, сербського короля, Наполеона III, царя Олександра III. (із його коронаційного бенкету) і ін. Уже перекривкою він зібрав бари варту 250.000-зол. корон.

ЗА ЕКОНОМІЧНУ ПІПНОМАЖУ НА УКРАЇНІ.

Кілька днів тому відбулася у Харківському Суді розправа проти інженера Калашникова римсько-Польської економічної контрольною і судовою Польщі. Головний обвинувачений інженер Гулак, бувший директор копанні влад жертвою доносів своєї власної жінки. Жінка заявила на розправі (де вона сиділа те два влад обвинувачених), що зробила донос на свого мужа в причині політичної натурі. Вони ринжилися обоє протидіями поглядами. Своєю власної політичних поглядів не виявляла. Гулак за суду засуджено на нуру смерті. Одинак засуду не виконано і замінено йому нуру смерті на довічне тюрем.

МЕДЖАНСАД ЗВІВАЄ ФРАНЦІЮ І БЕЛЬГІЮ, ЩОБИ ОПОРОЖНИЛИ РУРИЩИНУ СКОРШЕ ЯК ДО РОКУ.

ЛОНДОН, 18. серпня. — Сьогодні оголошено тут австрійського прем'єра Меджанада до французького прем'єра Еррота і бельгійського прем'єра Теніса, а йому він визнає, що вступивши в захід, австрійські опорожнивши Руріщину з військової окупації ще перед означеним рішенням, себто перед серпнем 1925.

Меджанад каже, що на думку правительства Великої Британії продовження окупації Руріщину перешкоджає виконанню плану Доса і нараджує його на небезпечу невад.

Він зазначає, що окупацію переведено із економічних мотивів і тому сїла її скінчити, якщо Німеччина буде виконувати свої зобов'язання.

ОСТОРОГА СНОВЕНДА.

ЛОНДОН, 18. серпня. — Англійський міністер скрбу, Філіп Сновден (socialist), оголосив осторогу, в якій сказав, що план Доса не властивий, коли Німеччина не мати-меє свободної руку у економічних справах.

Він остерегає, що Франція смуть скоро опорожнивши Руріщину, коли хоче викидати успіхів з лондонської конференції.

ВИТАЮТЬ ЕРРОТА.

ПАРІЖ, 18. серпня. — Сьогодні вечером вернувся з Лондону прем'єр Едвар Ерро. Його привітали ошавіно многотисяч това яко побачення на лондонській конференції.

Французькі фашисти і роялісти (монархисти) старалися уладити проти-демонстрацію і кричали: "Геть з Еррото!", але се їм не вдалося, бо їх було менше і їх перекричали ошавіно в честь Еррота.

ФРАНЦУЗИ ОПОРОЖНИЛИ ДВА НІМЕЦЬКІ МІСТА.

ПАРІЖ, 18. серпня. — Французькі війська опорожнивши два німецькі міста в Баден, Обфенбург і Аппенавер. Се не остає у зв'язі з програмою плану Доса.

НІМЕЦЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ ПРОТИ ПЛАНУ ДОСА.

БЕРЛІН, 18. серпня. — Німецькі націоналісти ведуть загарту агітацію проти плану Доса. Вони агітують в газетах і на зібраннях, а коли міністри вернуться з Лондону і стануть перед парламентом, перенесуть сю боротьбу і до парламенту.

Німецьке правительство буде у прикрій ситуації, але проте воно певне, що одержить в парламенті потрібну більшість голосів.

ПРЕМ'ЄР ФРАНЦІЇ І НІМЕЦЬЧИННИ ПОДАЛИ СОБИ РУКИ.

ЛОНДОН, 18. серпня. — Коли вже всі учасники конференції підписали протокол про згоду на введення в життя плану Доса, британський прем'єр Меджанад перейшов сало і подавав кождому делегату руку. Колиж прийшов до німецького прем'єра Маркса, то наперед стиснув його руку, а відтак взяв його за руку і запровадив до французького прем'єра Еррота. Тоді взяв їх обох за руки і залучив їх. Так за починком англійського прем'єра поєднались між собою і прем'єри Франції та Німеччини.

ПОПУСАВЛИ БОЛЬШЕВИКАМ.

СОФІЯ, столиця Болгарії, 18. серпня. — Болгарська влада передовила над Чорним морем недалеко Варни побітку брідж і ануцій, який прилад до Болгарії для тутешніх комуністів російськї більшовики, в ядї, що се послужить їм вчасі революції, яку вони приготували і якої постійно виваждють.

СВОІ СУДЯТЬ СВОІХ.

МОСКВА, 18. серпня. — Тутешній російський совєтський суд засудив 5 большевських судів на довічне тюрем за продажність. Ті суди за гроші видавали присуди по волю обвинувачених.

ЩЕ ОДНА ПОВІСТЬ В КИТАЮ.

ПЕКІН, столиця Китаю, 17. серпня. — Пріра у заставі великого каньау біля Євєна у Західній Шанцзуні, сприяючи поєзю новин, яке завдала 350 сіл. Інші шанцзуні формально А Наслідком сїєї повені вмерло 600.000 осіб. Деякі відомі діячі в Китаю, як наприклад, Чан Кайші, який виступив у Китаю, столиця Китаю, 18. серпня. — Китайські фашисти переслали протест до правительств Сун-Яі-Сєна проти задержання орудія, яке ділять між військами з Німеччини.

УСТУПЛЕННЯ ЕПІСКАПА ПАПА НА ПІДКАРПАТТЮ.

УЖГОРОД, 28. липня. — Папа римський прийняв зрешення підкарпатського єпископа Антонія Паппа зі свого становища управителя мучацької єпархії. Його наслідником іменовано о. Петро Гейс. Єпископ Пап назначений титулярним архієпископом в Чирчїї і апостольським адміністратором 21 парохії, які лежать під Мадаряїною. Він буде перебувати в Мисльові.

КОМУНІСТИЧНИЙ РІХ У ВАРШАВІ.

У Варшаві з кождим днем владю змагаючись рух комуністичний. Починає тут повільно діяти комуністичних бойовиків з комуністичним характером, виступаючих під назвою: "Оборона чину".

ША ДВА НАЙКРАЩІ І НАЙБІЛЬШ НЕОБХІДНІ СЛОВНИКИ!

Б. ГРИНЧЕНКО: "СЛОВАРЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ" В 2-Х ТОМАХ РАЗОМ 2180 СТОРІН—6 ДОЛАРІВ

М. УМАНЕЦЬ І О.-КА: "СЛОВАРЬ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ" В 1 ТОМІ, ТОДИ 800 СТОРІН—3 ДОЛАРІВ

Прегарне підручне видання, у твердій обгортці (ціна по-ложно в витиском!) Нове 2-е видання давно випередило першого накладу. — Необхідні книжки кождому ученькови, вчителю, професорови, кождому інтелектуальному робітникові і загалі кождому українському інтелігентови, що повені пам'ятати чистоту рідної мови!

Детальні можна вкларити Свобода, як у нас, так і за кордоном.

УВАГА! СВОБОДА, 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ВИЙШЛА З ДРУКУ В АРЖАНТИНІ **ВИЙШЛА З ДРУКУ**

НОВА ТЕАТРАЛЬНА ШТУКА

МУЖИКИ ПАНОМ

КОМЕДІЯ В П'ЯТИ ДІЯХ (Переклад з данського М. Целевським.)

ЦІНА 25 ЦЕНТІВ

Замовлення склади на адресу: СВОБОДА, 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

"СВОБОДА" (LIBERTY)
FOUNDED 1893

English newspaper published daily except Sundays and holidays,
at 23 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914, under the Act of October 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 21, 1918.

Subscription Rates: 1 Year \$10.00, 6 Months \$6.00, 3 Months \$3.50, Single Copies 10 Cents.

Advertising Rates: 1st Page 10 Cents per Line, 2nd Page 8 Cents per Line, 3rd Page 6 Cents per Line, 4th Page 5 Cents per Line.

Address: "СВОБОДА", 23 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НИМЕЦЬКІ СЕЛЯНИ

Один з найвидатніших ліберальних політиків Німеччини, Герльтум фон Герлах, друкує тепер свої спомини про минулі десятиліття його посольської праці. Один розділ споминів спеціально присвячено німецьким селянам.

Про постання фон Зоненберга оповідає, — пише фон Герлах, — що він одного разу мав зустріч з ним.

Мій гесенський мужик вірив, як і всі, я бачив, як свині, — фон Зоненберг рішучо заперечував, що він це сказав, бо той вислів мій йому дуже пошкодив при наступних виборах. Але яка частина правди в цій вислові безперечно є.

Гесенські мужики справді дуже вірні, а до цього ще й дуже недоброчинні до всякого чужинця. Підчас виборів 1903 року мене обрано посомом в окрузі Франкенберг-Кірхгайн. Наступні вибори 1907 р., і я був обраним півним, що мене знов обурює. Але всі антистатистичні, протинічні, добре розуміючи на психології гесенських мужиків, поширили про мене чуток, ніби за моєю спиною стоїть Ротцнахль. Це була шкідлива безглузда вигадка, але саме їй і повалили віри. І на виборах перавав.

Чи гесенські мужики справді такі брудні, як має сказати Зоненберг? Я обізвав кілька сот гесенських сіл і можу ствердити, що до 1912 р. там панувала не мали про найпротистійші вимоги гігієни. Часто мене і доводилося почувати по селах, і тому я міг наочно перекачати, як гесенський мужик уявляє собі чистоту. Одной пригоди я ніколи не забуваю. Заїхавши якось до одной селянської хаті, я попрохав дати мені чогось попопідіти. Господиня взялась спекти для мене речню з салом. Поки являла речню смажилась, запалакла мала дитина, що лежала тут же коло печі в колісці. Господиня обішлася речню й заходилась витирати дитину, з якою приключилась відома дитина біда... Справивши все як

для метресі професора філософа.

Світ думає, що Янкіноу то революціонер а це переконаний скриніла це пошва пригода з Прімо де Рівєра. Тимчасом він хіба ось такий революціонер: революціонер для селян, приятель і праці. Має побожну жінку, чарівний характер, любить жінку. Його дім усю отворені для великих міст і великих жінок. Са мій чоловік іноді являв переселенку в університетські класи.

Там його найкраще знайти. Все зодгладяє в чинне вбрання з високою зачіскою на мизявці, носу. З вигном подобає на свещнічці.

В книжці "Життя Дон Кіхота і Янана" (пописав Мігуель Унамуно) каже: "Коли знаєш, що хтос немилійний — вітай від нього". Й Унамуно вітає від "неомилійних високопоставлених", що тепер панують у його батьківщині, а шукає опори в народі. А дальше каже Унамуно: "Важай, приятелю, коли хочеш сповнитися своє завдання й служити батьківщині, мусьть тебе зневажити".

Наше Об'єднання в Америці вважало нас раз-у-раз до праці та жертв для краю. Воно вважало нас тепер до злочинця жертви на політичну пропаганду. Але жертви ті як бачу являю сабо. За що, ти ми збирали нашої делегати ледви заїхали би до Женеви, а вертали то вже зрозуміли би шлюком. А це була нова видругавка на політичну боротьбу демократичної і праці для агітації поргони і праці, на котрому тут брати наші як не нас самих будували, так справа наших будували іншаке, якщо ми не будемо вбувати морчанкою земляки до обори Лїги Нації, а коли поспішим з своїми цінами в кожду війну, коли тільки буде сео вимагати справді рідного краю.

Наше об'єднання в нашій громаді Сент-Пол, Минн., розвужає цілу справу постановий наші писати тих кілька сіл наших братів робітників від роззугу. Від себе вложити ми \$30 на політичну пропаганду і вилітати до Об'єднання у Філадельфію.

Жертви зложили: по 10 дол. О. Вонс, П. Качмар; по 5 дол. Г. Гована, І. Кошуба; по 2 дол. Портько і С. Кошоба; по 1 дол.; Касин і Федершин.

Петро Качмар.

роді, делегати яких прийшли, ставили до нашої справи на Кліоні національних історій в Лїоні, та просити піддержати нашу справу на салікуванні засіданню Комісії. З осібна вислати подяку східно-українському й російському товариствам Лїги Нації за динамічність в обороні нашого справу на сесії Уніа в Лїоні.

5. Рада поручає Президі Товариства циркулярним писамом доводити всі товариства Лїги Нації, які вважати до Уніа, що можливе, вступлення нашого Товариства в Уніа не тільки безпідставне звинувачення у членських правах whatsoever Товариства підчас минулої сесії Уніа в Вілні, і сторони станоویه Бюра Уніа в справі привернення нашому Товариству його членських прав в Уніа, а також ця політика

6. Ст політика сіпно, піддержувати тих політичних осян, на яких побуванню офіційний Союз Народів і не спосібна нікого з того зорити для повноцінного доси народів, здійснення права самозначення й для розвясні цілого ряду національно-політичних проблем, зложених в повенній політичній структурі Європи.

7. Зокрема Уніа ухвалює вважати за кордоню, як замілю-українська справа. Також неспосібна є Уніа добитися відповідної реформи Союзу Народів на основі рівноправності й рівноправності всіх народів і краів.

При сій спосібності висинити погляд об'єднаних в Уніа товариств на діяльність Уніа.

6. Вступаючи в новий період свого істновання й діяльності, Товариство наше в більшій мірі як дотепер потребує активної моральної й матеріальної допомоги цілої суспільності і Рада сподіється, що суспільність не відмовить йому сєї помочи.

7. Подішавши дальше ослідку Товариства за кордоню, Рада Товариства визнає перебувачих у краю і на заморських емігранті членів перестати внутрішню організацію і в організованій спосіб допомогти Товариству у виконанні його завдань.

ТРЕТЯ РІЧНИЦЯ ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОГО ТРОМАДСЬКОГО КОМІТЕТУ В Ч. С. Р.

Дня 7-го липня с. р. відбулися товариські сходини членів У. Г. К. співробітників та гостей в "Українській Хаті" в Празі. На початку голова У. Г. К. М. Шаповала в годинній промові зробив нарис проведеного шляху Укр. Гром. Комітетом, спинаючись головним чином над тими мотивами, які причинились до утворення сєї організації, та над вислалими його трилітньої праці. В емігрантних умовах праця була тяжка, треба було прикласти сили енергії, щоб поставити утворений апарат на відповідний ґрунт. Як справився з тим У. Г. К., свідчать ті факти, які докладчак подав до відома зборини. Тисячі заопикуваних матеріально й духово збігів з України, утворення таких поважних Інституцій як Господарська Академія в Поедбрадах, Вищий Педагогічний Інститут в Празі, Матуральні Курси в Поедбрадах, Прасі і Йозефові та інші наукові установи, де працюють науково сотні учеників, організація Село-Співки, що провадить колосальну культурну роботу, являються найкращими свідками того, як справився У. Г. К. за короткий час зі своїм завданням. Вікниці промови М. Шаповала підказали, що й надалі У. Г. К. буде провадити цю роботу, бо тільки вона здатна кадри справжніх робітників-борців за повне визволення України від усіх ворожих сил.

Після промови М. Шаповала, на його пропозицію головою сходини одноголосно обрано члена У. Г. К. ректора Українського Університету в Празі, проф. Ф. Шершину, а далі зібрані слухали привітання, що надіслали від таких організацій та осіб: 1) гуртка студентів "Основа" від Вищій Технічній Школі в Шарлотенбурзі, 2) Громади слухачів Укр. Матуральних Курсів в Празі, 3) Президія Української Громади в Італії, 4) Видавництва Української Молоді в Берліні, 5) Об'єднання студентів-Українців вищих сільсько-господарських, лісових та ветеринарних шкіл у Німеччині, 6) Михайла Куруха з Квасів, 7) Гуртка студентів Українців у Давшцігу, 8) Співки студентів Українців у Німеччині, 9) Гуртка громадян з Берліну за підписом проф. В. Коваля і інших, 10) проф. О. Ейхельмана, 11) Громади студентів Вищого Педагогічного Інституту в Празі, 12) Калішських емігрантів у формі писаної адреси та інші.

1) Від Педагогічного Інституту в Празі привітан зібраних директор Інституту проф. Л. Білешкий, який підкреслив, що в сій день святкує У. Г. К. не тільки трилітнє своє праці, а й річницю відкриття Педагогічного Інституту в Празі, яке припадає на 7-го липня. 2) Від грузинського уряду і грузинського громадянства тепле слово привітало Вілослав Г. Аволао, 3) Від кавказьких горців Ахмет Цагларов, 4) від Черкесь Мурат Гатгов, 5) від Радн Кубанської Громади П. Макаренко.

Позатим підчас вечері вигослали промови і гості сенатор Шелухин, Ю. Кобилякський, М. Лорченко, Н. Григорієв та інші. Як продовження думок М. Шаповала управитель Українського Громадського Видавничого Фонду С. Вировий вгослав промову з закликом до вступу громадян в сій фонд, щоб поставити справу так широко, аби видавнича робота вилосла як найкраще. Сходини закінчилися перед 12 год. ночі.

СМЕРТЬ І НЕЩАСТЯ НЕ ТРАТЯТЬ НАГОДИ. НЕ ТРАТЯТЬ ЇЇ. ОБЕЗПЕЧАЙТЕ В У. Н. СОЮЗІ СЕЯЧАС. ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ.

КАМЯНА ЕПОХА В РОСІЇ

Не ходять тут о ту давню кам'яну епоху, що була скрита на землі, коли до людини виробляв свій працяди з каменів. Тут мовляв, до якої сучасній епохи, усю сучасній епохи, за якої Росія вертає до кам'яної епохи.

Славний міфологічний етнограф (народознавець) Таї до давні свої спостереження щодо того народознавця. В Орловській губернії він побачив багато зорок і знаку людей. А в селі Губерні чинилося, що фабрику кам'яних сокирок в Росії вважали за стародавню. Передав він етнографічному музею (давній музей Александра ІІ), де й ушито під карточкою з написом: "Зроблено 1923". Чи не поступ?

АДРЕСА ОБ'ЄДНАННЯ:
OBYEDNANNYE, 647 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

Туда посилайте свій народний податок

Посилайте негайно і пытайте всіх знайомих українців, чи спосівали вже вони в У. Н. Союзі, чи запитали національний

ЕСПАНСЬКИЙ ШИШМЕННИК НА ЗАСІДАННІ

Вістка про засідання філософа Мігуєля де Унамуна на Канарійській острові розійшлася з Мадрида по цілому світі. Канарійські острови видіють значоту крім моря далеко на морі проти берегів Еспанії. Виглядають наче маленькі черепки-мушлі. Філософ Унамуно, славний письменник (Його називають еспанським, Толстим). Однак про нього світ майже не знав, як і взагалі мало знає про Еспанію. А Еспанія, то край талантів. Вона мала письменників, котрі написали понад тисячу драм (Кальдерон) і комедій. І багато славіш мистців-маллярів (Мурільо). Преса еспанська належить до найкращої в Європі, а навіть на світі. До еспанських шоденників дописувать найбільш письменники Еспанії. Хто не знав із світових класиків Мігуєля-Сервантеса. («Дон Кіхот»). А славні судачі еспанської мистецтва є: Рамон Гомеа-де-ля-Серна, Азорін. Унамуно відомий ще давніми. Він великий думець. Більшість своїх філософій оснуйте на Сервантесі, або радше на Дон Кіхоті. Писав есеї про еспанський націоналізм. Любить волю, є з переконання республіканець. Цілю його: убагродити народ, а батьківщину на його Еспанія, сьогодні замкнута в дівстві з усіх сторін. Унамуно хоче, щоб Еспанія отворила свої вкна в світ. Делом його Дон Кіхот. І він цього героя не брє з комічного бою, як це принайдить для нього Дон Кіхот народний вісрпек. Ідеал. Хоч, щоб дана людина не спочивала.

І з перекладів це мало знають Унамуно. Недавно видало французьке видавництво «Le Sphère de Berlin» оди українську Унамуно. І так за посередінством Франції пізнає світ Унамуно.

Та ось склалось так, що імення філософа з Саламанки досланили в його власні праці, а одна афера, що приключилась в Мадриді. Диктатор Прімо де Рівєра освободив із в'язниці одну куртузанку, або простіше так сказати: даму з півсвіта. І за неї відправив із суду цього чоловіка, котрий казав що „даму“ замкнути. Знялась буца. Диктаторова любовниця протестувала на всі сторони. Проти Прімо де Рівєри заявився й філософ із Саламанки, Унамуно. За кару диктаторська влада спеніювала університетського професора Унамуно й депортувала його на Канарійські острови. Проти такої поступку запертував увесь культурний світ. Та з почасти диктатор іще гостріше розправився був із професором університету Унамуно: суд присудив йому 16 літ тюрем. Король помирив його, перемінив тюрем на заслання.

Недавно французька газета «Le Nouveau» цитувала такі слова Унамуна: „...жнемо в нещасливій країні, не маємо хліба. Всюди смуток. Економічне вбожество. Людей немає. Треба нас европеїзувати. З цих сіл іще виразніше бачимо, що Унамуно бажав відродження свого народу, а диктатор Прімо де Рівєра хоче держати „порядок“ при помочи шаків. І дійсно лише в країні умово знещасній може пригостити, що шеф держави прогавляє за

ДОПИСЬ

СТ. ПОЛ, МИНН.

Не пора на мовчанку.

Наші часописи переповнені сумними відомостями про ті відносини, які тепер панують на нашій рідній землі. То саме доносять нам писма, які дістаюся від нашої рідні в старім краю. Сі всі сторони доходить до нас голоси роздощи, а ми замикали. Тут де повна воля і порадитися яку дати поміч поволенним братам, ми або цілком не интересуємося судьбою рідного краю, або коли зійдемося, то хіба на те, щоб нарикати та звалювати всю вину на своїх провідників. А поза тим мовчимо і навіть вквора жалуюмо дана на вивольну боротьбу, бо мовляв він піде для „панів“ та „дипломатів“. А я думаю, що профі нашого лиха не в провідниках, а таки в нас самих. Бо який нарід такі й його провідні. А до того чи ми слухаємо наших провідників. По правахі сказавши, то небагато. От берні на примір жіноцтво. Замикло о прощуху допомогу чи то на політичну боротьбу, або треба школу і т. д. Співали то рідна земля, ми писемь відома жандяки, щоб нас загав зложити яку таку жертву. І коли ту жертву, розуміється в мінімальній висоті вже і зложити, то приходиться люда звичайно в пізну пору. І на кожог тут нарикати? Таж в першій мірі на себе самих. От тепер пишеться і говориться від довшого часу про конешну потребу політичної пропаганди в користь нашої поволенної країни. Справа дуже важна; бо жколи світовий нас не буде поінформований, а ми тепер так обезсилені, то не можемо оружкою боротися з Ляхами, то Ляхи нас готові цілком знищити, се жакми ми зможемо прийти до сил. А світ може нам божого допомогти, якщо буде як слід поінформований про зачати, яких Ляхи догосаються над нашій народом. Ми вважати то хочемо по недавнім протесті французьких вєнних проти Польщі, яке то він вів заміщення серк Ляхів, а щоб то був як брід такіх протестів більше бачити.

А то можна освітити тільки довогю працею і освідомленнями других народів та чужих людей. Треба відповідних людей вислати в чужі краї і поручити їм ту важку роботу. Треба вислати делегати на різні міжнародні наради, на які з'їжджаються представники з різних країв і народів і робити там пропаганду для нашої справи. В той спосіб влєчимо до нашого братів в краю, а заразом прирешимо і наше звільнення.

ПО ВИСТУПЛЕННЮ ЗАХ.-УКР. ТОВАРИСТВА ЛІГИ НАЦІЙ.

Рада Західно-Українського Товариства Лїги Нації, виступаючи на сьому засіданні в дия 1 липня 1924 р. звіт голови Товариства в д-ра П. Перуфецького й вілоручника Краю д-ра О. Марічака, про перебіг сесії Уніа Товариства Лїги Нації в Лїоні, зокрема про відношення органів Уніа до справи привернення ЗВТДН його членських прав в Уніа, та першавши дискусію про діяльність Уніа і дальші завдання нашого Товариства приймає отсі рішення:

1. Рада одобрює оголошене делегатами Товариства в Лїоні виступлення Товариства з Уніа.

2. Виступлення Товариства з Уніа не означає заперзання його діяльності на міжнародній політ. напавки з сего хвалено Товариство дістає повну свободу розвитку весторонню акцію в обороні національних і державних прав населення Західної України, безпосередно перед відповідними міжнародними чинниками, не вжачучись організаційними й процедуральними придисами Уніа.

3. Рада констатує, що дотеперіше політичне становище Товариства відповідає становищу політичних чинників краю і стверджує із доволеньням, що сї солідарність краю з діяльністю Товариства була замкнута відносинами на ви одностигним виступом делегатів Товариства в делегатах краю в Лїоні.

4. Рада поручає президі Товариства переслати подяку товариствам Лїги Нації та наші.

ДИТОЧІ ТЕАТРАЛЬНІ ШТУКИ.

Бунт явлюю, комедія в 3-ох діях (10 осіб) 10
В мучні пірлю картина в 3-ох діях (10 осіб) 10
Даруки русалок, фантазія в 2-ох діях (16 осіб) 10
Добрі діти з життя амер. школярів в 2-ох діях (8 осіб) 15
Іменини Володи, комедія на 3-х діях (8 осіб) 10
Кониє стрілецькі, сценічна гра в 1-ій дії (5 осіб) 10
Лосва жакна, сценічна гра в 1-ій дії (10 осіб) 10
Печері; сценіка в 1-ій дії (8 осіб) 10
Соншник; в 3-ох діях (9 осіб) 15
Сироти, в 1-ій дії (10 осіб) 10

ДРУКАРНЯ У. НАРОДНОГО СОЮЗА „СВОБОДА“

явлюю старіше, дешеве і на час всякі друкарські роботи як: СТАТУТИ, ПРОГРАМИ І ТИКЕТИ НА КОНЦЕРТИ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ, ПІСНІКИ І БАДЬ ЯК ТАКОЖ КОВЕРТИ І ЛИСТОВІ ПАПІРИ ДЛЯ БРАТСТВА, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ.

Простується всі віддані У. Н. Союзу ухвалити всі всякі заповідання до сього власної друкарні на адресу: "СВОБОДА", 23 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

